

Мн.: БелМАПО, 2010. — 36 с.

5. Лікування ДЦП та ОРА (опорно-рухового апарату) [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://dcp.at.ua/index/lfk_likuvalna_fizkultura/0-61

6. Влияние гидрокинезотерапии на организм человека [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://sintek.org.ua/zdorove-i-krasota/vliyanie-gidrokinetoterapii-na-organizm-cheloveka.html>

Лозяна В. В., Барышок Т. В.

Класичний приватний університет м. Запоріжжя

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ДОШКІЛЬНЯТ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В УМОВАХ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ЗАКЛАДУ

Розглянуто вплив засобів фізичної реабілітації на соціальну адаптацію, зокрема, рівень навичок самообслуговування, дошкільнят з затримкою психічного розвитку. В дослідженні взяли участь 20 дітей віком 3-5 років. Рівень сформованості навичок самообслуговування встановлювався за допомогою шкал Штрасмайєра, RCDI-2000 та MACS. Після аналізу публікацій ми прийшли до висновку, що ця проблема є мало вивченою та потребує розв'язання. Встановлено, що засоби фізичної реабілітації позитивно впливають на соціальну адаптацію дітей з ЗПР.

Ключові слова: соціальна адаптація, затримка психічного розвитку (ЗПР), фізична реабілітація, самообслуговування.

Лозьяна В. В., Барышок Т. В. Социальная адаптация дошкольников с задержкой психического развития средствами физической реабилитации в условиях специализированного учреждения. Рассмотрено влияние средств физической реабилитации на социальную адаптацию, в частности, уровень навыков самообслуживания, дошкольников с задержкой психического развития. В исследовании приняла участие 20 детей 3-5 лет. Уровень сформированности навыков самообслуживания устанавливался с помощью шкал Штрасмайера, RCDI-2000 и MACS. После анализа публикаций мы пришли к выводу, что эта проблема мало изучена и требует решения. Установлено, что средства физической реабилитации положительно влияют на социальную адаптацию детей с ЗПР.

Ключевые слова: социальная адаптация, задержка психического развития (ЗПР), физическая реабилитация, самообслуживания.

Lozyanaya V., Baryshok T. Social adaptation of preschool children with mental retardation by means of physical rehabilitation in a specialized tutoring. The influence of physical rehabilitation on social adjustment, in particular, the level of self-help skills, preschool children with mental retardation. The study involved 20 children aged 3-5 years. The level of formation of skills of self-installed by using scales Shtrasmayyera, RCDI-2000 and MACS. After the analysis of publications, we concluded that this problem requires a little izuchina and solutions. Found that the means of physical rehabilitation positively affect social adaptation of children with mental retardation.

Key words: social adaptation, mental retardation, physical rehabilitation, self-service.

Затримка психічного розвитку є однією з найбільш поширених форм психічної патології дитячого віку [4]. Частіше вона виявляється з початком навчання дитини в дошкільному віці, оскільки цей віковий період забезпечує великі діагностичні можливості [2]. У медицині затримку психічного розвитку відносять до групи прикордонних форм інтелектуальної недостатності, які характеризуються уповільненим темпом психічного розвитку, особистісної незрілостю, негрубими порушеннями пізнавальної діяльності. У більшості випадків затримка психічного розвитку відрізняється стійкою, хоча й слабо вираженою тенденцією до компенсації і обратимого розвитку, можливими тільки в умовах спеціального навчання і виховання [3,7]. В останні роки за даними Міністерства охорони здоров'я, в Україні кількість дітей із затримкою психічного розвитку не лише не знизилася, вона неухильно зростає. Тому, створення умов для забезпечення фізичної реабілітації та соціальної адаптації дітей з затримкою психічного розвитку в спеціалізованих закладах є одним з актуальних завдань нашого суспільства [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз і узагальнення літературних джерел [4,5], вивчення досвіду роботи спеціальних дошкільних установ і досвіду провідних фахівців [1,6], дозволили зробити висновок про недоліки в організації та змісті процесу фізичної реабілітації, невизначеність доступних для дітей даної категорії засобів відновлення та недосконалість спеціальної комплексної програми фізичної реабілітації для дошкільнят із затримкою психічного розвитку, заснованої на їх специфічних особливостях і можливостях.

У зв'язку з цим **метою** даної роботи стало обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності програми соціальної адаптації дошкільнят з затримкою психічного розвитку засобами фізичної реабілітації. В ході дослідження були поставлені наступні **завдання**:

1. Проаналізувати і узагальнити науково-методичну літературу присвячену темі дослідження.
2. Оцінити рівень сформованості навичок самообслуговування у дітей з ЗПР й запропонувати програму фізичної реабілітації.
3. Оцінити ефективність запропонованої програми фізичної реабілітації.

Для практичної реалізації поставлених завдань та мети нами використовувались наступні **методи дослідження**:

1. Теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної літератури.
2. Метод фізичної реабілітації.
3. Метод педагогічного тестування.
4. Метод математичної статистики.

Організація дослідження. Дослідження проводилось на базі Запорізького обласного будинку дитини «Сонечко», на протязі періоду вересень 2013 р. – травень 2014 р. У дослідженні брали участь 20 дітей із затримкою психічного розвитку віком від 3 до 5 років, умовно поділених на контрольну та експериментальну групи. До й після експерименту було проведене обстеження дошкільників експериментальної й контрольної груп. Протягом 4 місяців був впроваджений експериментальний варіант комплексної програми фізичної реабілітації, яка включала 60 хвилин тричі на тиждень занять по розробленій програмі з дітьми експериментальної групи, що включала спеціальні вправи на покращення рівня навичок самообслуговування. Контрольна група займалася за стандартною програмою, до якої входили вправи на вивчення кольорів, розрізання форм, предметів.

Результати дослідження. Ефективність запропонованої методики оцінювалася за результатами обстеження дошкільнят контрольної та експериментальної груп, що проводилися до і після курсу реабілітації. Статистична обробка результатів дослідження виконана за допомогою коефіцієнта Ст'юдента, розходження вважали достовірними при $p < 0,05$. На початку експерименту, до застосування запропонованої програми фізичної реабілітації нами було проведено тестування. В ході дослідження були отримані первинні і вторинні дані, як в контрольній, так і в експериментальній групах в кожній по 10 досліджуваних з діагнозом затримка психічного розвитку. Для встановлення рівня сформованості навичок самообслуговування, рівня розвитку та самостійності дітей з ЗПР, були використані такі шкали: шкала самообслуговування Штрасмайєра, шкала розвитку дітей RCDI-2000 (де ми оцінювали дітей за двома пунктами: соціальний розвиток та самообслуговування), шкала MACS – система класифікації умінь дитини маніпулювати предметами у повсякденній діяльності. Первинні результати дослідження представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняння первинних результатів дослідження у контрольній та експериментальній групах

Показники (бали)	КГ, $M \pm m$	ЕГ, $M \pm m$	P
Шкала Штрасмайєра	0,91 \pm 0,10	0,86 \pm 0,10	>0,05
Шкала RCDI-2000. Соціальний розвиток	1,72 \pm 0,14	1,69 \pm 0,12	>0,05
Шкала RCDI-2000. Самообслуговування	1,52 \pm 0,09	1,61 \pm 0,08	>0,05
Шкала MACS	3,80 \pm 0,14	3,80 \pm 0,14	>0,05

За даними, що представлені у таблиці 1, ми бачимо, що в результаті початкового обстеження різниця між двома групами по досліджуваним показникам незначна. Це свідчить про однорідність і однотипність контрольної та експериментальної груп. В цілому всі досліджувані діти з ЗПР мали знижений соціальний розвиток, в середньому 1,7 бали при нормі в 3 бали, рівень самообслуговування 1,5 бали при нормі в 3 бали. Результати повторного обстеження груп представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Порівняння кінцевих результатів дослідження у контрольній та експериментальній групах

Показники (бали)	КГ, $M \pm m$	ЕГ, $M \pm m$	P
Шкала Штрасмайєра	1,10 \pm 0,10	1,61 \pm 0,06	<0,05
Шкала RCDI-2000. Соціальний розвиток	1,92 \pm 0,13	2,13 \pm 0,10	<0,05
Шкала RCDI-2000. Самообслуговування	1,76 \pm 0,08	2,10 \pm 0,06	<0,05
Шкала MACS	3,60 \pm 0,13	3,20 \pm 0,12	<0,05

Проаналізувавши дані з таблиці 2, ми бачимо, що наприкінці дослідження показники мають перевагу у експериментальній групі, і різниця є достовірною у порівнянні з контрольною групою. Кількість балів за шкалою Штрасмайера у контрольній групі склала $1,10 \pm 0,10$, а у експериментальній - $1,61 \pm 0,06$, це свідчить про те, що у експериментальній групі значно покращився рівень та якість навичок самообслуговування. У експериментальній групі знизився рівень класифікації за шкалою MACS на 0,6 балів, ніж у контрольній на 0,2 бали, що є добре і свідчить про покращення умінь дитини маніпулювати предметами у повсякденній діяльності. Такі показники можна пояснити тим, що дошкільнята з контрольної групи не робили вправ для покращення самообслуговування, на відміну від експериментальної групи.

ВИСНОВКИ

Затримка психічного розвитку є однією з найбільш поширених форм психічної патології дитячого віку. Проаналізувавши показники обох груп в кінці дослідження ми побачили, що після запропонованої реабілітаційної програми рівень навичок самообслуговування досліджуваних значно покращився, що вплинуло на їх досягнення самостійності, незалежності дитини від дорослих, спрощення, комфортності та покращення життя дітей з затримкою психічного розвитку в спеціалізованому закладі. Тому, ми вважаємо, за доцільне включати в програму фізичної реабілітації для дітей з затримкою психічного розвитку спеціальні вправи для навчання навичкам самообслуговування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блинова Л. Н. Диагностика и коррекция в образовании детей с задержкой психического развития / Л. Н. Блинова : Учеб. пособие. — М. : Изд-во НЦ ЭНАС, 2001. — 136 с.
2. Борякова Н. Ю. Ступеньки развития. Ранняя диагностика и коррекция задержки психического развития / Н. Ю. Борякова. — М. : «Гном-Пресс», 1999. — 56 с.
3. Коломинский Я. Л. Психическое развитие детей в норме и патология. Психологическая диагностика, профилактика и коррекция / Я. Л. Коломинский, Е. А. Панько, С. А. Игумнов. — СПб. : Питер, 2004. — 480 с.
4. Малічева О. В. Корекція пізнавальних психічних процесів у дітей із ЗПР засобами фізичного виховання // Дефектологія. — 2008. — № 2. — С. 23—27.
5. Махова А. К. Основные пути коррекции психического развития детей с ЗПР средствами социального воздействия // Актуал. пробл. совр. науки. — 2011. — № 2. — С. 85—89.
6. Руденко А. М. Социальная реабилитация : учеб. пособие для вузов / А. М. Руденко, С. И. Самыгин. — М. : Наука-Спектр : Дашков и К, 2012. — 320 с.
7. Старцева В. Психолого-педагогічні особливості соціально-побутового орієнтування дітей-сиріт із ЗПР // Дефектологія. — 2009. — № 2. — С. 34—36.

Луцький В.

РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧИХ МАНДРІВОК В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX –XX СТ.

У статті віддзеркалюється український туристично-краєзнавчий рух у Галичині в другій половині XIX – початку XX ст.

Ключові слова: туристично-краєзнавчий рух, мандрівки, краєзнавство, маршрути, дослідження.

Луцький В. Развитие туристически-краеведческих путешествий во второй половине XIX - начале XX в. В статье отражается украинское туристически-краеведческое движение в Галичине во второй половине XIX - начале XX ст.

Ключевые слова: туристически-краеведческое движение, путешествия, краеведение, маршруты, исследования.

Lutskii V. *Development of tourist-regional trips is in the second half of XIX - beginning of XX of century. The article discloses the Ukrainian tourist motion in Galicia in the second half of XIX – at the beginning of XX century. Ethnographic-regional motion in the second half of XIX - collected beginning of XX of century more mass forms. Herein large merit of the Ukrainian enlighteners, in particular I.Franka, V.Shuxevicha, F.Vovka, Z.Kuzeli, I.Sharanevicha, A. Petrushevicha, I.Gavrishkevicha, O.Partuckogo and other. Thus, in the end XIX - the active becoming of elucidative-regional motion took place beginning of XX of century through opening of museums, work of movable exhibitions, realization of trips of ethnology, regional excursions, realization of scientific expeditions with the aim of ethnographic and anthropological inspection and acquisition of exhibits for work of museums. Under act of the conducted trips interest is in trips in Galychyna grew constantly, their geography broadens, experience of participants is enriched, the forms of tourist-regional work improve.*

Key words: tourist regional motion, travels, regional land studying, routes, researches.